

ŒUVRES

DU CHANOINE ADÉMA

(Suite)

III. - CANTIQUES SUR LE CATÉCHISME

BADA JAINKO BAT

1

Mintza zaitezte iguzki,
 hilargi'ta izarrak,
 Itsasoa, ihurtzuri,
 haize, hedoi, uharrak;
 Abre, chori, arrain, ibai,
 mendi, zelhai, ibarrak.
 Oi mundua! nork egin hau?
 hori niri erradak.

2

Jainkoak gaitu guziak
 egin ezdeusetarik;
 Bethidanik zen ber-bera,
 zena bere baitharik.
 Mundu hunek ez du nihor,
 Jaungoikoaz bertzerik,
 Ez hastetik egilerik,
 ez iraurarazlerik.

3

Jainkoa da izate bat
 diteken handiena,
 Bethidanik zen bezala
 bethi izanen dena.
 Izpiritu garbi bat da
 gorphutzik ez duena,
 Ezin ikhus, ezin ukhi,
 ezin negur daitena.

4

Ontasun bai edertasun,
 indar eta bothere,
 Nausitasun, jabetasun,
 guziak ditu bere:
 Gu denak haren meneko,
 haren eskuan gare;
 Hark emanik baizen ez da
 gutan onik deusere.

5

Iraganak, oraikoak,
ethorkizunekoak,
Gure gogoetak bérak,
bai nola-nahikoak,
Guziak ikkusten ditu
agerian Jainkoak;
Debalde dire harentzat
ilhumpe'ta zokoak.

6

O Jainko egiazkoa;
zu zaitut adoratzen;
Ahuspez, ni hain ezdeusa,
natzaitzu ezeztatzen:
Naizen guzia zuk nauzu
egin eta beirutzen.
Oi! ni zer bihotz-gabea,
ez bazintut maitatzen!

TRINITATE SAINDUA

1

Sinhesten dut Jainko bat
hiru presunetan.
Aita, Sem'Izpiritu
deitzen direnetan.
Bakhotcha Jainko bat da
hiru horietan.
Bainan Jainko bat baizen
ez da hiruetan.

2

Aita lehen presuna,
Semia bigarrena,
Izpiritu Saindua
da hirugarrena.
Zein da zaharren edo
botheretsuena?
Hiruek berdin dute
bakharrak duena.

3

Hiruak bethidanik
berdin dire denez,
Izatez, bai botherez,
bai Jainkotasunez.
Hiruak bat izatez,
berechak presunez;
Hiruak Jainko bainan
Jainko bat baizen ez.

4

Ene adimendua,
hemen suntsi hadi;
Huntan har-zak fedea
argi'ta gidari.
«Sinhesten zaitut» errok
michterioari,
Bat beizik ez denaren
hirurtasunari.

5

Aita, Jainko zarena,
zure bothereak
Zeru lurra daduzka
gaindizka betheak.
Bizia, herioa,
egunak, urtheak,
Dire zure nahien
egin-arazleak.

6

Aitaren ganikako
Seme eternala;
Jainko egiazkoa,
Aita den bezala;
Zu gizon egin zare,
hil ere bai hala,
Gure amodioak
ekharriz hartara.

7

Izpiritu Saindua,
 zu ere Jainkoa,
 Aita Semen batasun
 amodiozkoa,
 Bieri zarraizkoten
 argi-ta-gozoa,
 Susta diezadatzu
 bihotza, gogoa.

AINGERUAK

1

Oi zein eder, oi zein dohatsu,
 Jaungoiko botheretsuak,
 Zein garbi zituen kreatu
 Zeruetan Aingeruak!
 Gorphutz gabeko izpiritu,
 Miragarri'ta sainduak,
 Hetarik ziren abiatu
 Jaunaren mirakuiluak.

2

Beren dohainez urguilutan
 Hainitzak baitziren jarri,
 Nausi nahiz, nahasmendutan
 Zerua zuten ezarri.
 Jaunaren hasarrea sutan
 Zitzaioten han jazarri.
 Orduan ifernura Satan
 Erori zen izigarri.

3

Aingeru gaichtoak geroztik
 Debru dire ifernuan;
 Eta orai gure ondotik
 Dabiltza bethi munduan;
 Gure gal-araztea gatik
 Ari zaizkigu guduan.
 Bainan Jainkoak erorzetik
 Beira gaitzala orduan.

4

Aingeru onak, berthutean
 Zeren azkar egon ziren,
 Bethikotz saildutasunean
 Jaunak finkatu zituen.
 Orai Jainkoaren gortean
 Oi! zein dohatsu diren!
 Eta hek eginik lurrean
 Oi! zenbat gauza handi den!

5

Mundura garenean sortu,
 Jaungoikoak bakhotchari
 Aingeru bat eman daroku
 Begirale'ta gidari.
 Zenbat esker on ez diogu
 Zor gure aingeruari!
 Bai eta zenbat errespetu
 Haren han izaiteari!

6

O Mikael Arkanjelua,
 Lagun gaitzatzu guduan;
 Luzifer etsai beltz debrua
 Ehortz zazu ifernuan.
 Gure Eliz'Ama saindua,
 Aita saindua buruan,
 Izan dadila alchatua
 Oroz gorago munduan.

MUNDUAREN HASTEA ETA GURE LEHEN BURHASOAK

1

Zerurik ez lurrik, argirik, egunik,
Ez zen nihun deusik oraino eginik;
Jainkoa baxharrik zen bera lehenik,
Bere baithan bethidanik.

2

Bere botherea noizbeit du alhatzen;
Ezdenari dio badadin manatzen,
Zeru lurrak dire orduan agertzen,
Bizia ere da sortzen.

3

Sei egunez hola Jainkoa zen ari
Izate ematen gauza baxhotchari;
Azkenekotz baita gizonaren aldi,
Berech du hau egin nahi.

4

Lur garbi puchka bat eskura du
[hartzen,
Bere itchurarat maiteki orhatzen;
Bere hatsa dio gainera botatzen;
Gizona zaio chutitzen.

5

Zein eder ahal zen orduan gizona!
Justu eta saindu, oi zein bihótzona!
Nork erran dezake haren zoriona,
Jainkoak egin ziona?

6

Gizon idurirat Jauna aphaldurik
Mintzatzen zitzaion, ondorat hel-
[durik.
Ez dela on, zion, gizona, delarik,
Izan dadien baxharrik.

7

Jainkoak Adami lotarik emeki
Sahetsetik zion hechur bat ebaki.
Eba zen hartarik lehen emazteki
Adamen laguntzat jeiki.

8

Adam eta Ebak egoitza lehena
Baratze bat zuten, daiten ederrena.
Dena zen heiena hango gozamina,
Salbu fruitu batena.

9

Sugeak Ebari esondatzen dako
Debeku fruitutik har dezan jateko:
«Jaten baduzue, bizirik bethiko,
Izanen zarete Jainko.»

10

Ebak Adamekin fruitua jaten du:
Beren zoriona hortan zuten galdu.
Geroztik munduan zer kalte ez
[dugu,
Herio, gaitz eta gudu!

11

Lehen burhasoek egin bekhatua
Gure odolean dagoku sartua.
Nahiz bathaioan zaikun barkhatua,
Zein den ondoriotsua!

12

Zu baxharra zare, Birjina Maria,
Notharik deus gabe jajotu garbia.
Sugearen buru ikharagarria
Zuk jorik da eroria.

INKARNAZIONEA

ERREFAUA

Jesus ona,
Jainko gizona,
Zu zare zu gure zoriona.

1	7
Oi! zein gaitz zen, zein etsigarri, Bekhatuaren kaltea! Ez balitz gutaz urrikari Gerthatu Jainko Semea.	Jainkotasun, gizontasuna, Bi natura ditu betan; Bainan bakharra da presuna Bi natura horietan.
2	8
Bekhatuaren hutsa nor zen Ezeztaraz zezakenik? Aitari buruz Semea baizen Ez zen ahala zuenik.	Jainkoaren zinezko Ama Baita Birjina Maria, Izen hoi du zuzen emana, Jainko Semetik jaria.
3	9
Zuhaur zinen, Jainko Semea, Gure ordain bilhakatu, Eta mundu dohakabea Hola zinuen salbatu.	Gizontzeak ez du gutitu Jesusen Jainkotasuna; Jainko Gizonak du goititu Berekin gizontasuna.
4	10
Hartuz gureak bezalako Gorphutz eta arima bat, Birjina baten sabeleko Haur zinen jautsi gutarat.	Gizonaren jainkoztatzeko Jainkoa da gizon egin, Gu zeruraino alchatzeko Zerutik da lurrerat jin.
5	11
Izpiritu Saindua ganik, Birjina guziz garbia, Zu bethi birjina izanik Amatu zinen, Maria.	Guretzat gizon egin eta Hil zarena, Jesus ona, Zuk merezituz baizen ez da Salbatzen ahal gizona.
6	12
Horra izate Jainkozkoa Gu gatik haragitua, Jainko-Gizon, Gizon-Jainkoa, Ordutik Jesus deitua.	Jainkoaren Ama saindua, Guk ere ama zaitugu. Ama maite botheretsua, Ai! urrikal zakizkigu.

JESUSEN BIZIA

1

Bethelemeko heian,
 negu bihotzean,
 Jesus haurra sortu zen,
 Eguerri gauean.
 Artzainek, Erregeek
 lehenik dute han
 Adoratu Jainkoa
 gizontasunean.

2

Jesus errege dela,
 Herodes entzunik,
 Hark tronua khen dezon
 lotsa da jadanik.
 Haur guzieren hiltzeko
 manua emanik,
 Jesus hil nahi luke
 hetan atzemanik.

3

Berri hori Josepek
 zuenean jakin,
 Ihes gan zen harturik
 Haurra amarekin.
 Hiru urthe Egipton
 egon ziren behin;
 Herodes hil zenean
 gero etchera jin.

4

Jesus, Maria, Josep,
 o zer familia!
 Nazaretheko etche
 hartako loria!
 Hogoi-ta hamar urthez
 Jesusen bizia
 Aphaltasunean zen
 iragan guzia.

5

Gero zen abiatu
 Jesus predikatzen,
 Bere botherearen
 jendetan agertzen,
 Bere erresumatzat
 Elizaren biltzen.
 Apostoluetarik
 lan hortan hasi zen.

6

Osteka Judearen
 barne'ta hauzotik
 Eriak bai sendoak
 zarraizkon ondotik.
 Askotan jende sorkha
 soberaren gatik,
 Petriren untzitik zen
 mintzo itsasotik.

7

Erien sendatzea,
 hil hotzen piztea.
 Itsaso'ta haizeen
 manatuz heztea,
 Bortz mila gizon gose
 bortz ogiz haztea:
 Jesusen bizia zen
 holakoz bethea.

8

Zeren bere berthutez
 hain zen miragarri,
 Gaichtaginak zitzaizkor
 Jesusi jazarri.
 Hoién higuintzak zion
 ondotik ekharri
 Bere heriotzea,
 gure salbagarri.

JESUSEN AZKEN AFARIA

ERREFAUA

Adora dezagun mendeen mendetan
Jesus Jainko Jauna Sakramendu huntan.

1

Jesus amodioz bihotza gaindian,
Zein miragarri zen azken afarian!
Gureztat zelarik hiltzerat abian,
Gerokotz ere zen gurekin nahian.

Apostolueri erraten diote:
«Ni gaur saldua naiz; bihar hilen naute.
Aitaren ganako dembora zait bethe.
Huna orai zembat zaituztedan maite.»

3

Ogia harturik mintzo da Jainkoa;
«Hau da ene Gorphutz gurutzerakoa.»
Gero kambiatuz orobat arnoa:
«Hau dut ene odol ichuri gogoa.»

4

«Ene Gorphutz hau da zuen janaria;
Ene Odol hau da zuen edaria.
Hautan dut finkatzen Testament berria,
Zuenkin neraukan bihotz-lokharria.»

5

Sakrifizio'ta Sakramendu Saindu,
Jesusek egoitza gurekin hemen du.
Gu nahiz alchatu bera da aphaldu:
Oro nahi gaitu bere gana bildu.

6

Ogi eta arno itchurez iduri.
Itchuretan Jesus itzaltzen da guri;
Izatez hargatik ez arno ez ogi;
Jesus ber-bera da Sakramendu hori.

7

Aldare Sainduko Sakrifizioa
Ber-bera da nola Galbariokoa;
Berdin-berdina da bien balioa,
Bietan bera da Bitima Jainkoa.

8

Gurutzean Jesus odolez hustu zen;
Odol bera dugu Mezan ezagutzen.
Bainan Mezan ez du odolik ichurtzen,
Pizturik ez baita gehiago hiltzen.

9

Iduri bakhotcha zathitzen denean,
Jesus osorik da zathi bakhotchean:
Jesus ez da hausten, ostia haustean,
Ez eta mendratzen, hura gutitzean.

10

Michterio huni, o Kristau maitea,
Gorphutzeko begiz bakharrik ez beha:
Huntako begia da guziz Fedea.
Bihotz garbiak du bichta hoi hobea.

11

Jaten du justuak, jaten du gaichtoak;
Barnez nor zer garen badaki Jainkoak.
Gerokotz hargatik zer ondorioak!
Loriazko edo zorigaitzezkoak.

12

Huna Aingeruen Ogia nun dugun,
Zeruko bidean hazkurri'ta lagun.
Nor ere ez baita garbi ez fededun,
Huntarik jan gabe geldi bedi urrun.

13

Jesusek nahi du gohazkon guziak,
Arimak chahurik, churitan jauntziak,
Ez bagare liaren haragiz haziak,
Ez dezake iraun gu baithan graziak.

14

Jesusek gu baithan delarik egoiten,
 Oi! zenbat grazia darokun emaiten.
 Gu ere lorios hil eta pitz gaiten,
 Bera da hazitzat gutarat eraiten.

15

Adoratzan zaitut, o Jesus maitea,
 Aldaretik zaude orai niri beha,
 Ezagutzen nauzu ni bekhatorea,
 Urrikal zakizkit, o Salbatzailea!

JESU KRISTOREN PASIONEA⁽¹⁾

1

Azken afaritikan
 gauari behera,
 Jesus atheratu zen
 othoitz egitera.
 Oliben baratzean,
 hantche dago bera...
 Betbetan horra non den
 erortzen lurrera.

2

Zerk aurdiki othe du
 Jesus Jauna hola?
 agonian ahuspez
 horra non dagola.
 Bere heriotzea
 bichtara zaiola.
 Izerdiarekilan
 dohako odola.

3

Bere agoniako
 kalitza khiratsa
 Iretsi behar eta...
 oh! zenbat den lotsa!
 Munduko bekhatuak
 betan eta baltsa!...
 Nola baita lehertuz
 arnotzen mahatsa.

4

Judas bere Nausiaz
 ichilka zokhotan
 Juduekin ari zen
 aspaldi tratutan.
 Hoita-hamar pezeta,
 horra zenbatetan
 Saldu duen Judasek
 Jesus arras hortan.

(1) Ce cantique, encore inachevé et non corrigé, est tiré de feuillets détachés dont plusieurs étaient écrits au crayon. On n'a pas voulu le laisser se perdre parce qu'il s'y trouve des passages qui sont réellement fort bien. (Note de l'éditeur).

5

Soldadu tropa baten
bera aintzineko,
Heldu da Judas, eta,
ez huts egiteko,
Nori ere musu bat
emanen baitako,
Hori da seinalea,
hori lot bekizko.

6

Baratzean sarturik,
jada gau beltza zen,
Jesus bere lekuan
dute atzematzen.
Musu maltzur bat dio
Judasek ematen.
Jesusek: «Aichkidea.
zer ari haiz hemén?»

7

Ihes abian ziren
denak harriturik.
«Har nazazue», dio
Jesus amultsuak.
Hedatzen diotzate
besoak, eskuak.
Orduan lotzen zaizko
laster soldadoak.

8

Jerusalem barnerat
orai deramate;
Gauak gauari presan
jujatu behaute.
Kaifasen tribunala
ospeka da bethe.
Jesus pasoka, thuka,
hantche dabilkate.

9

Bertze Apostoluak
ganak ziren ihes,
Bakharrik zen jarreiki
Jesusi Piarres.
Ezkaratzetik beha
han zagon beldurrez,
Zer othe zuten bada
eginen Jesusez.

10

Kaifasen neskatoa
zitzaion ohartu.
«Errazu, Jesus horren
laguna zare zu.»
Piarresek egiten
dio juramentu,
Ez duela hark Jesus
nihon ezagutu.

11

Piarresek Nausia
ukhatu orduko
Gauerdiko oilarra
kantuz hasi zako.
Jesusek ja errana
gogora dohako:
«Oilarrak jo gabe nauk
hik gaur ukhatuko.»

12

Ohartzen da Nausia
beha dagokola.
Behatze hark jo dio
bihotzaren zola.
Badoha handik laster,
nigar dariola.
Piarres gehiago
ez daite kontsola,

13

Kaifasek: «Nor haiz?» dio
 Jesusi galdetzen.
 Jesusek: «Ni, Kristo naiz»
 dio ihardesten.
 Denak dire orduan
 oihuz abiatzen:
 «Ez haiz, hi, blasfemio
 egile bat baizen.»

14

Lekhukoak mintzaten
 abiatzen dire;
 Gezurrean aurkituz
 bai ichilzen ere.
 Aitzinat oihuz daude
 guziak halere:
 «Hilzea merezi du;
 ez barkha batere.»

15

Gurutzean hilzea
 duela merezi,
 Kaifasek igortzen du
 Jesus Pilatusi.
 Pilatus hori baitzen
 gobernuko nausi,
 Horren baimena zuten
 behar ardietsi.

16

Zertan othe den bada
 Jesusen hobena,
 Pilatussek nahi du
 berak jakin dena.
 Bilhatu eta deusik
 ezin atzemana.
 «Nik, ez, horren hilzea
 ez dezaket mana.»

17

Guziek berriz oihu:
 «Bai kondena zazu;
 Cesar emperadorek
 etsai gaitz bat hau du.
 Hunen alde bazare,
 guardia emazu;
 Ezen zure kargutik
 hark khenduko zaitu.»

18

Orhoiturik hilzerat
 kondenatuetan
 Libraraz dezakela
 batto egun hartan:
 «Barrabas ala Jesus,
 zoin da bi hoietan...
 Hots! behazue erran:
 zoin?... libra dezadan.»

19

- «Libra zazu Barrabas.»
- «Ordean, Barrabas
 Gizon hilzaile bat da;
 Nik hura libraraz!»
- «Bai libra zazu hura,
 eta hau hilaraz;
 Bertzenaz Cesarekin
 etsai zare arras.»